

Julkinen kuuleminen – EU:n toimielinten, elinten, toimistojen ja virastojen kielikäytännöt

Julkinen kuuleminen - 23/07/2018

Julkinen kuuleminen – EU:n toimielinten, elinten, toimistojen ja virastojen [1] kielikäytännöt
Taustaa

Kieli on olennainen osa viestintää. Euroopan unionissa (EU) on 28 jäsenvaltiota, 24 virallista kieltä ja yli 500 miljoonaa asukasta. EU on sitoutunut kunnioittamaan ja suojelemaan kulttuuriperintöömme kuuluvaa kielellistä monimuotoisuutta. Sitoumus sisältyy myös EU:n perussopimukseen [2] ja EU:n perusoikeuskirjaan [3].

Tämän vuoksi onkin hyvin tärkeää, millä kielillä EU:n toimielimet viestivät kansalaisten kanssa. Käytäntöjä ohjaavat tietyt kielelliset oikeudet. EU:n kansalaiset voivat kirjoittaa EU:n toimielimille haluamallaan virallisella kielellä, ja heille on vastattava samalla kielellä. [4] Kaikki EU:n säädökset on julkaistava kaikilla virallisilla kielillä, jotta kansalaiset voivat paremmin ymmärtää heihin sovellettavaa lainsäädäntöä. Näitä erityistapauksia lukuun ottamatta EU:n toimielimillä on jonkin verran valtaa valita, mitä kieliä ne eri tilanteissa käyttävät. Tämän harkintavallan käyttöä ohjaa hyvän hallintotavan periaate.

Virallisten kielten määrä on kasvanut vuoden 1958 neljästä kielestä nykyiseen 24 kieleen. Tästä aiheutuu EU:n julkishallinnolle monenlaisia haasteita. Yleisimpiä käytännön ongelmia ovat käännöskustannusten kasvu, päätöksenteon hitaus ja tekstien eri kieliversioiden väliset erot. Joidenkin mielestä kielellisen monimuotoisuuden ja kielten yhdenvertaisuuden ei pitäisi olla absoluuttisia, ehdottomia oikeuksia, vaan niiden suhteen pitäisi huomioida myös hallinnon tehokkuus ja budjettirajoitteet.

Koska monet EU:n kansalaiset puhuvat vain yhtä (tai muutamaa) virallista kieltä [5], virallisten kielten käyttöoikeuden rajoittaminen heikentää kansalaisten mahdollisuuksia olla yhteydessä EU:n toimielimiin. On tärkeää varmistaa, että eri kielten käytön rajoitukset ovat oikeasuhteisia ja oikeudenmukaisia. EU:n toimielinten ja elinten olisi harkittava huolellisesti muun muassa sitä, missä tilanteissa on hyväksyttävää viestiä tai asioida vain yhdellä tai muutamalla virallisella kielellä.

Oikeusasiamies on viime vuosina selvittänyt eräiden EU:n toimielinten kielipolitiikkaa. Selvityksessä on tehty muun muassa se päätelmä, että EU:n toimielimet voivat perustellusti rajoittaa sisäisessä viestinnässä ja sisäisissä asiakirjoissa käytettävien kielten määrää. [6] Lisäksi todettiin, että kieliä koskevat rajoitukset voivat olla perusteltuja myös ulkoisia sidosryhmiä koskevissa hallinnollisissa menettelyissä, kuten julkisia hankintoja koskevissa tarjouspyynnöissä ja ehdotuspyynnöissä, silloin, kun EU on vuorovaikutuksessa rajallisen sidosryhmäjoukon kanssa. Oikeusasiamies kuitenkin katsoo, että EU:n toimielinten

käytännössä on tällä hetkellä merkittäviä eroja, sillä mahdolliset kieliä koskevat rajoitukset ja niiden säännöt vaihtelevat toimielimestä toiseen. Koska kieliä koskeville rajoituksille ei ole annettu selkeitä sääntöjä ja asianmukaisia perusteita, on ymmärrettävää, jos tilanne tuntuu kansalaisista epäselvältä.

Erityisen tärkeää on, mitä kieliä toimielimet käyttävät verkkosivustoillaan, jotka ovat monien EU:n toimintalinjoista ja ohjelmista kiinnostuneiden ensimmäisiä tiedonlähteitä. Kukin EU:n toimielin vaikuttaa päättävän itse, käännetäänkö sen EU-verkkosivuston sisältöä (ja missä laajuudessa ja mille kielille). Jos verkkosivustot eivät ole saatavilla kaikilla virallisilla kielillä, tiedonsaanti on todennäköisesti vaikeaa tai mahdotonta merkittävälle osalla yleisöstä.

Oma huolenaiheensa ovat myös julkiset kuulemiset, joilla kerätään yleisön näkemyksiä uusista toimintalinjoista tai mahdollisista lainsäädäntöehdotuksista. Niissä käytettävien kielten määrän rajoittaminen todennäköisesti heikentää merkittävästi tavallisten kansalaisten mahdollisuuksia osallistua kuulemisiin.

Kutsu osallistua kuulemiseen

Oikeusasiamies haluaa edistää keskustelua siitä, miten EU:n toimielimet voisivat parhaiten viestiä kansalaisten kanssa niin, että löydetään hyväksyttävä tasapaino kielellisen monimuotoisuuden kunnioittamisen ja tukemisen sekä hallinnollisten ja budjettia koskevien rajoitteiden välillä.

Keskustelun pohjaksi oikeusasiamies pyytää yleisöä vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

I. Kieliä koskevien rajoitusten säännöt ja käytännöt

1. Se, miten EU:n hallinnon toimijat antavat tietoa EU:n eri virallisilla kielillä, ei ole riittävän avointa ja sitä ohjaavat vain muutamat viralliset säännöt. Tämä koskee esimerkiksi sitä, millä perusteella eri yhteyksissä käytettävä kieli tai kielet valitaan. Miten näitä puutteita voitaisiin korjata? Mitä uusia perusteita päätöksenteossa olisi käytettävä, vai onko sellaisille tarvetta?

2. Olisiko jokaisen EU:n toimielimen laadittava kielipolitiikka? Mitä asioita siinä pitäisi käsitellä? Pitäisikö tällaiset kielipolitiikat julkaista toimielinten verkkosivustoilla? Kuinka yksityiskohtaisesti kielipolitiikassa pitäisi määritellä ne tapaukset, joissa kielivalikoimaa on rajoitettu?

3. Pitäisikö jokaisen toimielimen linjata, missä tilanteissa toimielin kääntää tietoa tai asiakirjoja pyynnöstä? Jos pitäisi, miten linjaus tulisi muotoilla, jotta voitaisiin välttää kohtuuttomat kustannukset?

II. EU:n verkkosivustot

4. Mitä yleisiä kieliperiaatteita EU:n toimielinten verkkosivustoihin tulisi soveltaa? Minkä osien

sivustoista olisi tärkeintä olla saatavilla kaikilla tai useilla EU:n virallisilla kielillä?

5. Auttaisiko, jos keskeisistä aiheista olisi saatavilla yhteenveto kaikilla tai useilla virallisilla kielillä?

6. Onko hyväksyttävää, että materiaalia julkaistaan tietyissä tilanteissa kaikkien virallisten kielten sijaan vain muutamilla kielillä? Millä perusteilla käytetyt kielet tulisi silloin valita (esim. kyseisen kielen puhujien määrä tai väestön kielellisen monimuotoisuuden aste)?

III. Julkiset kuulemiset

7. Euroopan komissio otti huhtikuussa 2017 käyttöön uudet sisäiset säännöt, joiden mukaan komission vuotuisen työohjelman ensisijaisia aloitteita koskevien julkisten kuulemisten asiakirjat on julkaistava kaikilla EU:n virallisilla kielillä. Kaikki muut julkiset kuulemiset on julkaistava vähintään englanniksi, ranskaksi ja saksaksi. "Laajaa yleistä etua" koskevat julkiset kuulemiset olisi julkaistava näitä useammilla kielillä. Lisäksi kuulemisia koskevat verkkosivut tai niiden yhteenveto on sisäisten sääntöjen mukaan käännettävä kaikille EU:n virallisille kielille.

Onko tässä linjauksessa löydetty riittävä tasapaino kielellisen monimuotoisuuden kunnioittamisen ja tukemisen sekä hallinnollisten ja budjettia koskevien rajoitteiden välille? Olisiko tällaisen linjauksen noudattaminen kohtuullista myös muissa EU:n toimielimissä?

IV. Muut seikat

8. Ainoa kielten käyttöä EU:n hallinnossa nimenomaisesti koskeva säädös [7] on vuodelta 1958, jolloin jäsenvaltioita oli kuusi ja virallisia kieliä neljä. Olisiko uudesta lainsäädännöstä nykytilanteessa hyötyä? Vai onko kielikysymyksiä parempi käsitellä muulla tavalla kuin yksityiskohtaisella lainsäädäntökehyksellä?

9. Jos kaikilla EU:n virallisilla kielillä julkaistavaa tietoa ja asiakirjoja lisätään, käänöskustannukset kasvavat. Miten kustannusten kasvu pitäisi rahoittaa: ohjaamalla tarkoitukseen varoja muualta EU:n talousarviosta, kyseiseen tarkoitukseen varatulla lisärahoituksella asianomaisilta jäsenvaltioilta tai jollakin muulla tavalla?

10. Missä määrin teknologiaa voitaisiin hyödyntää käänösten tuottamisessa EU:n eri kielten välillä? Konekäännökset eivät aina ole täysin virheettömiä. Onko käännöksen heikompi laatu hyväksyttävä hinta siitä, että asiakirjat saadaan käännettyä nopeammin ja edullisemmin kuin muuten olisi mahdollista?

Osallistumisohjeet

Kannanottojen esittämisen määräaika on **30. syyskuuta 2018** .

Toivomme osallistujien käyttävän verkkolomaketta . Jos tämä ei ole mahdollista, kommentit voi toimittaa sähköpostitse yhteydenottolomakkeellamme tai postitse seuraavaan

osoitteeseen:

European Ombudsman, 1 avenue du Président Robert Schuman, CS 30403, F - 67001
Strasbourg Cedex, France.

**Merkitse vastauksesi alkuun selvästi viite ”kieliasioita koskeva kuuleminen –
SI/98/2018/TE”.**

Kannanoton voi esittää millä tahansa EU:n 24 virallisella kielellä.

Oikeusasiamies aikoo julkaista kannanotot myös verkkosivuillaan. Luonnollisia henkilöitä, jotka henkilötietojen suojasta annetun asetuksen (EY) N:o 45/2001 [8] mukaisesti eivät halua nimeään julkaistavan, pyydetään ilmoittamaan asiasta oikeusasiamiehelle.

Lisätietoa saa Euroopan oikeusasiamiehen toimistosta asian käsittelijä Tanja Ehnertiltä (puh. +32 2 284 67 68).

[1] Kaikista näistä elimistä käytetään tekstissä yhteistä nimitystä ”EU:n toimielimet”.

[2] Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 3 artiklan 3 kohta.

[3] Euroopan unionin perusoikeuskirjan 21 ja 22 artikla.

[4] Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 20 artiklan 2 kohta ja 24 artikla sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 41 artiklan 4 kohta.

[5] EU:n kansalaisten vieraiden kielten taidoista annetaan yleiskatsaus Euroopan parlamentin julkaisussa *European Strategy for Multilingualism: benefits and costs*, 2016, s. 8. Se on saatavilla seuraavassa osoitteessa:

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/573460/IPOL_STU\(2016\)573460_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/573460/IPOL_STU(2016)573460_EN.pdf)

[6] Euroopan talousyhteisössä käytettäviä kieliä koskevasta järjestelyistä annetun asetuksen N:o 1/1958 6 artikla, (EYV P 017, 6.10.1958, s. 385).

[7] Asetus N:o 1/1958.

[8] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EY) N:o 45/2001, annettu 18 päivänä joulukuuta 2000, yksilöiden suojelusta yhteisöjen toimielinten ja elinten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta (EYVL L 8, 12.1.2001, s. 1). Ks. myös <https://www.ombudsman.europa.eu/fi/resources/dataprotection/home.faces#>